

Nr 151.

Av herr **Holmström**, med visst förslag angående beskaffenheten av valsedlar vid riksdagsmannaval.

I vår vallagstiftning finnes det en del bestämmelser avsedda att trygga valhemligheten. Dessa äro givetvis alla nödiga och nyttiga men synas icke vara fullt tillräckliga. Såväl allmänheten som valförrättaren har ofta möjlighet att få vetskap om, hur den enskilde väljaren röstar. Det är särskilt två brister i lagstiftningen som jag anser mig böra peka på.

Den ena av dessa sammanhänger med bestämmelserna om den avskilda plats, där väljaren har att inlägga sin valsedel. De skärmar som härvidlag äro föreskrivna fylla ofta icke alls sitt ändamål. Det är i många fall mycket lätt att iakttaga, om väljaren använder sig av den sedel han eventuellt har fått vid ingången eller om han tar upp en annan sedel ur fickan. Iakttagare ha i varje fall ofta möjlighet att draga riktiga slutsatser. Många röstande äro visserligen föga angelägna om att hemlighålla, hur de avgiva sina röster, men för det stora flertalet har denna sak dock en stor betydelse. I många vallokaler torde enda möjligheten att skydda valhemligheten vara, att man tager med sig bakom valskärmen samtliga partiets valsedlar och där utväljer den som man önskar använda.

Den andra bristen i vallagstiftningen sammanhänger med valsedlarnas olika storlek. Tidigare fanns ett stadgande om visst bestämt format på valsedlarna, ett stadgande, som just avsåg att skydda den röstande. Detta upphävdes, emedan det ansågs onödigt. Under första tiden efter upphävandet framträdde icke heller några olägenheter. Men vid de senaste valen ha de tyvärr börjat komma till synes. Det har nämligen förekommit, att valsedlar från något parti varit så stora, att de behöft vikas tre eller fyra gånger för att få plats i valkuvertet. Såväl valförrättaren, som mottager kuvertet, som även andra iakttagare ha då genast kunnat på kuvertets tjocklek avgöra, hur vederbörande parti röstat. Man kan ha anledning antaga, att denna effekt varit av vederbörande parti avsedd, men även om så icke skulle varit fallet, är det ju uppenbart, att valhemligheten blivit röjd. Avskaffandet av den äldre bestämmelsen om visst valsedelsformat synes därför ha varit en förhastad åtgärd.

Det första av de nu påtalade missförhållandena är måhända svårt att afhjälpa utan en noggrann utredning. Jag är i varje fall icke beredd att nu föreslå, hur detta lämpligen bör ske. Den andra bristen är däremot enklare att råda bot på, ty där ha vi erfarenhet att bygga på, och de lagändringar som erfordras äro mycket obetydliga. Det är säkerligen icke nödvändigt att återgå till fordran på ett bestämt format på röstsedeln. Det kan nämligen icke synas och knappast heller kännas på ett valkuvert om en valsedel är ovikt eller vikt en gång. Det är först vid flera vikningar som val-

hemligheten på allvar råkar i fara. Man bör därför kunna nöja sig med att införa ett stadgande om viss maximistorlek på röstsedlarna. Det största format som behöver ifrågakomma är 11×18 cm., emedan en valsedel av denna storlek med en enda vikning bekvämt får plats i de valkuvert, äkta-make-kuvert m. fl. dylika, som nu användas.

Med hänvisning till vad här anförts hemställer jag,

att riksdagen ville besluta sådant tillägg till § 59, första stycket, lagen om val till riksdagen, att detta stycke hädanefter måtte komma att lyda sålunda: »Vid valet skola begagnas valsedlar av vitt papper utan kännetecken *samt av ett format, som får icke överstiga 11×18 cm.* — — — — —»

Stockholm den 20 januari 1934.

Nils Holmström.